

A felülvizsgált magyar Nemzeti Energia- és Klímaterv rövid értékelése

Jelenlegi helyzet: Magyarország Nemzeti Energia- és Klímatervének (NEKT) aktualizált tervezetét 2023. augusztusában nyújtották be. Ez az értékelés az Európai [Bizottsághoz benyújtott változaton](#) alapul.

Áttekintés: Magyarország összességében nem a 1,5°C-os éghajlatváltozási küszöbcél eléréséhez szükséges pályán halad. Bár a célok megfelelnek az EU éghajlatvédelmi erőfeszítések megosztására vonatkozó előírásoknak, a kibocsátás-csökkentés nagyjára csak 2030 után kerülne sor. A megújuló energiához és az energiahatékonysághoz kapcsolódó célok túl alacsonyak, nem igazodnak eléggé az EU 2030-as céljaihoz. A tervezett szakpolitikák és intézkedések várhatóan nem elegendőek a 2030-ra vonatkozó nemzeti éghajlati cél eléréséhez. A szénkivezetést elhalasztották és bővül a földgáz infrastruktúra.

HÁROM AJÁNLÁS Magyarország számára

- Tervezzen több mélyfelújítással az épület-szektorban, és támogassa azt a jelenleg tervezettnél több forrással. Az uniós és nemzeti forrásoknak évente átlag 130-140 000 otthon energetikai felújítását kellene lehetővé tenniük az uniós forrásokból 2029-ig felújítani tervezett összesen kb. 60 000 helyett.
- Növelje a megújulók részesedését az energiamixben. A szélenergia beépített teljesítményét a napelemekéhez képest legalább felére kell növelni, az energiaközösségeknek nagyobb szerepet kell kapniuk, és a megújulók integrálására korszerűsíteni kell az elektromos hálózatot.
- Szüntessen meg minden közvetlen és közvetett (pl. adókezezmény, bányaiáradék-csökkentés) támogatást, ami környezetre káros tevékenységekre irányul, és ne nyújtson ilyet a jövőben sem. Az erőltetett újraparosítás keretében tervezett (új) akkumulátor-gyárak legalább évi +2 millió tonna CO₂-nek megfelelő üvegházgáz kibocsátáshoz, fenntarthatatlan energiaigényhez és a fosszilis tüzelőanyag-használat késleltetett kivezetéséhez vezetnének.

1. KIBOCSÁTÁS-CSÖKKENTÉSI CÉLOK

A tervezet 2030-ra az egész gazdaságra kiterjedően az 1990-hez szinthez képest 50%-os kibocsátás-csökkentési célt tűz ki. Ez nincs összhangban a Párizsi Megállapodásban rögzített 1,5°C-os cél eléréséhez szükséges pályával és a hatályos nemzeti jogszabályban (2020. évi XLIV. törvényben) meghatározott 2050-es klímasemlegességi állal – amely 2030-ig 55-60%-os kibocsátáscsökkentést [igényelne](#).

Magyarország még ebben a NEKT tervezetben bemutatott kiegészítő intézkedésekkel (WAM) sem érné el az 50%-os célját: a WAM forgatókönyv szerint 2030-ra 47,2%-kal csökken a kibocsátás az 1990. évi szinthez képest. Ebből a forgatókönyvből az is nyilvánvaló, hogy a 2050-es klímasemlegességi cél felé tett dekarbonizációs erőfeszítések nagy részére csak 2030 után kerülne sor. Ezzel szemben, a kibocsátáskereskedelmi rendszeren kívüli (nem ETS) ágazatok esetében úgy tűnik, hogy a WAM forgatókönyv összhangban van a közös kötelezettségvállalási rendeletben (ESR) meghatározott követelményekkel – ami azonban nem ambiciózus (-18,7% a 2005-ös szinthez képest).

A szakpolitikák és intézkedések értékelése kétségeket vet fel a WAM forgatókönyv megalapozottságával kapcsolatban. A közlekedési intézkedések nem részletesek, és nem térnek ki a pénzügyi háttérre; az építőiparban tervezett intézkedések 2030-ig csak mintegy 60 000 lakásfelújítást támogatnak; az ipari szektorban pedig a tervezett újraparosítási politikák évente legalább 2 millió tonna plusz kibocsátást eredményezhetnek.

2. ENERGIA

Magyarország 2030-ra 29%-os megújuló energia részarányt határoz meg, ami nem lesz összhangban a az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló rendeletben meghatározott referenciaértékkel, amely alapján az EU-nak 2030-ra 42,5%-os megújulóenergia-részesedést kell elérni. Nem nyújt kiszámítható keretet a megújuló beruházásokhoz, és nem oldja fel azokat a jogszabályi korlátokat, amelyek lassítják a nap- és különösen a szélenergia-termelés további növelését. Az energiaközösségekkel csak marginálisan foglalkozik. Bár a tervezett szilárd biomassza hasznosítás a terv alapján nem lesz olyan domináns, mint jelenleg, nincs olyan intézkedés, amely megmagyarázná, hogyan szűnik meg 2030-ig a biomassza alapú villamosenergia-termelés, ami a folyamatban lévő biomassza projektek fényében irreálisnak tűnik.

Az energiamegtakarítás érdekében az energiafogyasztás 2030-ra tervezett szintje nem haladja meg a 750 PJ-t (17,91 Mtoe) a végső energiafogyasztásra vonatkozóan. Ez nincs összhangban a 2023-as energiahatékonysági irányelv (EED) követelményeivel és az EU 2030-as energiahatékonysági céljával. A 2023-as irányelvben meghatározott számítás szerint szükséges hozzájárulástól való eltérés 1,72 Mtoe; a 2,5%-os lehetséges eltérés figyelembevételével a különbség még mindig 1,3 Mtoe lenne. Magyarország nem jelöli meg a 2030-ra tervezett primerenergia-fogyasztás szintjét, bár a kiegészítő intézkedésekkel (WAM) számolt forgatókönyv 28,88 Mtoe-t jelez. Ez túl magas lenne, mivel az EED képlete szerint a primerenergia-fogyasztásnak legalább 23,31 Mtoe-re kell csökkennie 2030-ra. Magyarország újraiparosítási stratégiája – benne 50, nagyrészt új, akkumulátorral kapcsolatos gyár terve – ellentétben áll az energiafogyasztás tervezett csökkentésével. Az energiahatékonysággal kapcsolatos szakpolitikák és intézkedések hiányosak, és az otthonok mély energetikai felújítása nem kap kellő hangsúlyt és pénzügyi támogatást.

Az energiaszegénységgel, valamint a kapcsolódó megfizethetőség és az energiához való hozzáférés témáival alig foglalkozik a felülvizsgált Nemzeti Energia- és Klímaterv.

1. BOX – FOSSZILIS ENERGIA VÉSZHELYZET

- Szén – A Mátrai Erőmű lignit tüzelésű blokkjait csak egy új fosszilis gázerőmű bekapcsolása után (legkésőbb 2030-ig) állítanák le. Ez visszalépés a 2019-es NEKT-hez képest, és ellentmond az EU által jóváhagyott, Területi Igazságos Átmeneti Tervekben vállalt 2025-ös lignites blokk-leállításnak és szénkivezetési kötelezettségvállalásnak.
- Gáz – A tervezetben 1500 MW új fosszilis gázerőművi teljesítmény (3 új fosszilis gázerőmű) szerepel, koherens indoklás nélkül. Fosszilis alapú erőművek építése ellentmond a dekarbonizációs folyamatnak, és nem javítja az energiabiztonságot, mert a(z import) földgáz-függés meghosszabbításához, súlyosbításához vezet.

2. BOX – HIDROGÉN: TÉVÚT, KISKAPU A FOSSZILISENERGIA-IPARNAK

- A NEKT nem mondja meg egyértelműen, hogyan és milyen hidrogén infrastruktúrát kellene fejleszteni, és milyen célból. A tervnek csak a megújuló alapú (ún. zöld) hidrogént kellene támogatnia, és csak a nehezen dekarbonizálható energaintenzív iparágak számára.

3. BOX – OTT A PÉNZ, AHOL A SZÜKSÉG?

- Jelentős összegű REPowerEU és Helyreállítási (RRF) forrást terveznek az ipari szektor (az újraiparosítási stratégia következményeként) növekedő villamosenergia-igényének kiszolgálására és a fosszilis energia függőség „diverzifikációjának” finanszírozására fordítani. A költségi tervek szerint egyelőre kevés (uniós és állami) összeg jut 2029-ig olyan intézkedésekre, amelyek valóban felgyorsítanák az energia átmenetet és a lakosság számára leginkább szükségesek lennének, pl. épületfelújítások támogatása.

4. BOX – TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL, KONZULTÁCIÓ

- A társadalmi bevonás szintje enyhén javult 2019-hez képest, de még többet kellene tenni. Az alapvető kérdések már a nyilvánosság elé kerülésük előtt eldőlnék: még ha a NEKT tervezet összefoglalóját konzultációra is bocsátották, annak kulcsfontosságú kereteit és sarokpontjait (pl. az újraparosítási stratégia) alternatívák nélkül hagyták (NEKT SKV még nem ismert, még nem lett konzultációra bocsátva).

Összeállította: MTSZ, CAN Europe
(észrevételek: LMCS, WWF Magyarország, Habitat for Humanity Magyarország)

2023. október 24.

További információ az #EgyüttAMásfélfokért projektről, melynek keretében a jelen anyag készült: <https://mtvsz.hu/together-for-1-5>

Ez a 'Time to step up national climate action: An assessment of the draft updated National Energy and Climate Plans' című CAN Europe jelentés 'Hungary' fejezete.

The Together For 1.5 project has received funding from the LIFE Programme of the European Union. The information and views set out in this document are those of the authors and do not necessarily reflect the official opinion of the European Commission.

LIFE Together for 1.5 project website: 1point5.caneurope.org

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

This project is part of the European Climate Initiative (EUKI). EUKI is a project financing instrument by the German Federal Ministry for Economic Affairs and Climate Action (BMWK). The EUKI competition for project ideas is implemented by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. It is the overarching goal of the EUKI to foster climate cooperation within the European Union (EU) in order to mitigate greenhouse gas emissions.